№. 125. СУББОТА 2 Ноября. 2 Listopada. SOBOTA №. 125.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna: W Wilnie rs. 10, Z przesyłką — 12. Półroczna: W Wilnie — 5, Z przesyłką — 6.

Kwartalna: W Wilnie — 3, Z przesyłką — 3 k. 50. Miesięczna — 1. Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть оффиціальная: Высочайшій рескриптъ. — Высочайшіе указы. Всеподданнѣйшіе адресы. Телеграфныя и подробныя извѣстія о воен. дѣйствіяхъ.
Часть неоффиціальная. Депеша Росселя къ Непиру. Выдержки изъ Dzien. Pow. и Голоса.
Литературный отдѣлъ. Отъ Редакціи. Бобъ-Рокъ повѣсть Сильсфильда. Телеграфическія депеши. Текущія извѣстія. Смѣсь. Письмо изъ Кенигсборга. Объявленія.

Часть Оффиціальная.

С.-Петербургъ, 30 октября.

ВЫСОЧАЙШІЙ РЕСКРИПТЪ,

данный на имя Его Императорскаго Высочества Великаго Князя Константина Николаевича.

Ваше Императорское Высочество.

Призвавъ Ваше Императорское Высочество, въ прошедшемъ году, къ управленію царствомъ Польскимъ въ качествѣ Моего Намѣстника, Я желалъ выразить Мою твердую волю дать постепенное развитіе новымъ учрежденіямъ, Мною царству дарованнымъ. Самое назначеніе любезнаго Мнѣ брата было ручательствомъ Моего искренняго желанія слѣдовать путемъ умиротворенія къ возстановленію нарушеннаго порядка въ Польшѣ и водворенію въ ней прочнаго управленія на основаніяхъ, согласныхъ съ нуждами и пользою края.— Вполнѣ постигнувъ Мои благосклонныя къ народу польскому намѣренія, душевно имъ сочувствуя и воодушевленные высокою мыслію примиренія, Ваше Императорское Высочество съ достойнымъ самоотверженіемъ пожертвовали всѣмъ положеніемъ Вашимъ въ Имперіи, чтобы на новомъ поприщѣ, неограниченнымъ Моимъ довѣріемъ Вамъ указанномъ, усугубить Ваше рвеніе на пользу службы и Отечества.— Я имѣлъ право ожидать отъ подданныхъ Моихъ царства Польскаго, что какъ намѣренія Мои, такъ и готовность Ваша къ приведенію въ исполненіе Моихъ предначертаній будутъ постигнуты,— что минутно увлеченные насиліемъ противъ правительства, они поймутъ значеніе прибытія Вашего въ царство, и видя въ немъ залогъ попеченій Моихъ о благѣ Польши и доказательство Моего расположенія противъ заблужденія, они возвратятся на путь долга и къ чувствамъ преданности Своему Монарху.

Къ крайнему Моему прискорбію, надежды Мои не осуществились.

Встрѣченные на первомъ шагу вѣроломствомъ и покушеніемъ на драгоцѣнную для Меня жизнь Вашу, Ваше Императорское Высочество кровію запечатлѣли преданность ко Мнѣ и Россіи.— Не взирая на всѣ усилія Ваши, учрежденія, дарованныя Мною царству Польскому, доселѣ не дѣйствуютъ согласно ихъ значенію, встрѣчая постоянныя препятствія не въ доброй волѣ и стараніяхъ правительства, а въ самой странѣ, находящейся подъ гнетомъ крамолы и пагубнымъ вліяніемъ иноземныхъ возмутителей. Съ прибытіемъ Вашимъ въ Польшу должна была, внушеніемъ необходимаго уваженія и довѣрія къ закону, ознаменоваться новая эпоха для ея внутренняго развитія и благоденствія.— Неусыпно и не щадя своего здоровья, Ваше Императорское Высочество твердою волею старались осуществить Мои благія для царства Польскаго намѣренія.— Соглашая постоянно Ваши дѣйствія съ цѣлію Вашего назначенія, имѣя постоянно въ виду пользу службы Россіи и ввѣреннаго управленію Вашему края, пренебрегая ежеминутною личною опасностію, Вы не поколебались въ неусыпныхъ усиліяхъ Вашихъ и тогда, когда открытый мятежъ противупоставилъ величайшія затрудненія правильному дѣйствію закона.— Но продолжающееся возмущеніе, тайные преступные замыслы и возрастающая со всѣхъ сторонъ измѣна, убѣдили Ваше Императорское Высочество въ несоотвѣтственности съ нынѣшнимъ состояніемъ края той мысли благосклоннаго и кроткаго умиротворенія, побудившей Меня возложить на Васъ исполненіе щедрыхъ льготъ, Мною царству Польскому дарованныхъ.

Народъ польскій не хотѣлъ понять и оцѣнить мысль назначенія Вашего Императорскаго Высочества Моимъ Намѣстникомъ и вѣроломнымъ возстаніемъ и преступными заговорами оказался недостойнымъ даннаго ему, въ лицѣ любезнаго Мнѣ брата, залога благосклонныхъ намѣреній Моихъ.

Сознавая справедливость Вашего воззрѣнія на невозможность при настоящихъ обстоятельствахъ, слѣдовать для усмиренія края тѣмъ путемъ, который вызвалъ въ прошедшемъ году назначеніе Ваше, Я соизволяю на испрашиваемое Вами увольненіе отъ обязанностей Намѣстника МОЕГО и главнокомандующаго войсками въ царствѣ Польскомъ.

Когда же, съ помощію Божіею, возстаніе въ Польшѣ будетъ подавлено, когда, внявъ наконецъ гласу закона и долга, подданные Мои въ царствѣ отвергнутъ насиліе отъявленныхъ поборниковъ измѣны и обратятся къ Моему милосердію, когда водворенный порядокъ дозволитъ приступить вновь къ начатому Вами дѣлу, когда обстоятельства дозволятъ введеніе тѣхъ учрежденій, которыя Мною были дарованы царству и приведеніе въ дѣйствіе коихъ есть одно изъ Моихъ живѣйшихъ и искреннѣйшихъ желаній,—тогда Я буду надѣяться, что Вамъ снова можно будетъ принять участіе въ исполненіи Моихъ предначертаній и посвятить Себя на пользу службѣ съ тою же ревностію и самоотверженіемъ, коихъ постоянныя и несомнѣнныя доказательства столь же отрадны были Моему сердцу, коль неограничены Мои къ Вамъ довѣріе и братскія дружба и любовь.

Молю Бога, дабы испрашиваемый Вами отдыхъ, необходимый Вашему Императорскому Высочеству послѣ постоянныхъ и тяжкихъ трудовъ, понесенныхъ Вами среди величайшихъ затрудненій и испытаній, глубоко поражавшихъ Ваше сердце, столь горячо любящее дорогое Отечество, сколь возможно скоро возстановилъ Ваши силы.

Да поможетъ намъ Богъ! Въ Его безпредѣльное милосердіе уповаю твердо и непоколебимо.

Ливадія 31-го (19-го) октября 1863 г.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„Искренно васъ любящій и благодарный братъ."

„АЛЕКСАНДРЪ."

УКАЗЫ ПРАВИТЕЛЬСТВУЮЩЕМУ СЕНАТУ.

I.

Его Императорское Высочество, любезнѣйшаго брата Нашего, Государя Великаго Князя Константина Николаевича, согласно изъявленному Имъ желанію, Всемилостивѣйше увольняемъ отъ должностей Намѣстника Нашего и главнокомандующаго войсками въ царствѣ Польскомъ, съ оставленіемъ во всѣхъ прочихъ званіяхъ.

II.

Помощнику Его Императорскаго Высочества главнокомандующаго войсками въ царствѣ Польскомъ, члену государственнаго совѣта, нашему генералъ-адъютанту, генералу отъ инфантеріи графу Бергу, Всемилостивѣйше повелѣваемъ быть намѣстникомъ Нашимъ и главнокомандующимъ войсками въ царствѣ Польскомъ, со всѣми правами этимъ должностямъ присвоенными, и съ оставленіемъ членомъ государственнаго совѣта и во всѣхъ другихъ званіяхъ.

На подлинныхъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„АЛЕКСАНДРЪ."

Въ Ливадіи 19-го октября 1863 г.

ВСЕПОДДАННѢЙШІЯ ПИСЬМА.

Всеподданнѣйшее письмо мѣщанъ Гродненской губерніи Сокольскаго уѣзда заштатнаго города Новодвора.

ВАШЕ ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО, ВСЕМИЛОСТИВѢЙШІЙ ГОСУДАРЬ!

Мы мѣщане Гродненской губерніи Сокольскаго уѣзда заштатнаго города Новодвора давно уже слышимъ о Богохульной крамолѣ окружающей насъ; но Всевышній до сихъ поръ хранилъ отъ этой зловредной язвы наше мѣщанское общество, изъ котораго ни одинъ членъ ни на одну минуту не уклонился отъ вѣрноподданическаго долга къ Тебѣ ВСЕМИЛОСТИВѢЙШІЙ ГОСУДАРЬ! Мы незнаемъ и знать нехотимъ, чего желаютъ мятежники. Мы вполнѣ счастливы подъ мудрою и Милостивою Державою Твоею Помазанникъ Божій, и Ты неотвергнешь насъ отъ славнаго Твоего Престола и недозволишь возобладать надъ нами Польской безурядицѣ. Отъ Твоей Царской мудрости мы имѣемъ всѣ права необходимыя для благоденствія Твоихъ вѣрноподанныхъ, а другихъ правъ мы ни отъ кого непримемъ. Подъ Твоимъ Скипетромъ мы наслаждаемся полною свободою нашей вѣры, которая учитъ насъ „бояться Бога и чтить ЦАРЯ," и мы неизмѣнимъ этому ученію. Кто учитъ иначе, того ктобы онъ ни былъ, мы отвергаемъ какъ Богохульника.

Въ такихъ мысляхъ и чувствахъ мы слушали въ настоящій день о здравіи, долгоденствіи и благоденствіи Твоемъ ВЕЛИКІЙ Нашъ ГОСУДАРЬ, Божественную Литургію и молитвословіе, послѣ которыхъ мы цѣловали св. крестъ, на которомъ распятый Христосъ Спаситель да будетъ свидѣтелемъ того, что мы въ душѣ нашей клянемся служить Тебѣ ВСЕМИЛОСТИВѢЙШІЙ Нашъ МОНАРХЪ и Твоимъ Потомкамъ вѣрно и нелицемѣрно до послѣдней капли крови.

Дерзаемъ надѣятсья, что неотвергнешь ВЕЛИКІЙ Нашъ ГОСУДАРЬ, отъ милостиваго своего воззрѣнія этого малаго доказательства нашей вѣрноподанической Тебѣ преданности.

(Слѣдуютъ подписи).

Всеподданнѣйшее письмо шляхты и однодворцевъ околицы Мизгеровъ, слонимскаго уѣзда гродненской губерніи.

„Всеавгустѣйшій МОНАРХЪ!

„Мы поселенная шляхта и однодворцы на собственныхъ земляхъ околицы Мизгеровъ отъ каждаго нашего сердца приносимъ Тебѣ Великій ГОСУДАРЬ, общую нашу благодарность и просимъ позволенія высказать Тебѣ МОНАРХЪ слѣдующее: волненія и смуты доходили до нашихъ границъ, близки къ намъ были враги нашего спокойствія, но благодаря повелѣніямъ Твоимъ и трудамъ властей Тобою постановленныхъ, мы не разорены, семей-

TREŚĆ

Część urzędowa. Najwyższy reskrypt. Najwyższe ukazy. Najpoddanniejsze adresy. Telegraficzne i szczegółowe wiadomości o działaniach wojennych.
Część nieurzędowa. Depesza hr. Russel do lorda Napiera. Wyjątki z Dzien. Pow. i Głosu.
Dział literacki. Od Redakcji. Bob-Rok, powieść Seelsfielda. Depesze telegraficzne. Wiadomości bieżące. List z Królewca. Ogłoszenia.

Część Urzędowa.

St. Petersburg, 30 października

RESKRYPT NAJWYŻSZY,

wydany na imię Jego Cesarskiéj Wysokości Wielkiego Książęcia Konstantego Mikołajewicza.

Wasza Cesarska Wysokość!

Powoławszy Waszą Cesarską Wysokość w zeszłym roku do zarządu Królestwem Polskiém jako Mojego Namiestnika, Ja życzyłem wyrazić moją stałą wolę, dać stopniowy rozwój nowym instytucjom przeze Mnie dla Królestwa nadanym. Samo mianowanie ukochanego przeze Mnie Brata było rękojmią Mojego szczerego życzenia postępować na drodze uśmierzenia dla przywrócenia naruszonego porządku w Polsce i ustalenia w niéj trwałego zarządu na zasadach zgodnych z potrzebami i korzyścią kraju. Zrozumiawszy w zupełności Moje przychylne dla narodu polskiego zamiary, współczując takowym z duszy, i ożywieni wysoką myślą pojednania, Wasza Cesarska Wysokość z godném zaparciem się poświęciliście całą pozycję Waszą w Cesarstwie, ażeby na nowém polu, nieograniczoném Mém zaufaniem Wam wskazaném, podwoić Waszą gorliwość dla dobra służby i ojczyzny. Ja miałem prawo oczekiwać od poddanych moich Królestwa Polskiego, że tak zamiary Moje jako też gotowość Wasza dla wykonania Moich zamiarów będą zrozumiane,— że chwilowo pociągnięci przez gwałt przeciw rządowi, oni pojmą znaczenie przybycia Waszego do Królestwa, i widząc w niém zadatek pieczołowitości Mojéj o dobro Polski, oraz dowód Mojéj gotowości przebaczyć błędy, powrócą na drogę obowiązku i do uczuć przychylności ku swemu MONARSZE.

Atoli z największém ubolewaniem Mojem nadzieje Moje nie ziściły się.

Spotkani na pierwszym kroku wiarołomstwem i zamachem na drogie dla Mnie życie Wasze, Wasza Cesarska Wysokość krwią zaznaczyliście przychylność Waszą ku Mnie i Rossji. Niezważając na wszystkie usiłowania Wasze, instytucje nadane przeze Mnie dla Królestwa Polskiego dotychczas nie działają odpowiednio do ich przeznaczenia, napotykając stałe przeszkody nie w dobréj woli i staraniach rządu, lecz w samym kraju, znajdującym się pod uciskiem buntu i pod zgubnym wpływem cudzoziemskich burzycieli. Z przybyciem Waszém do Polski, wpojeniem nieodzownego poważania i ufności dla prawa powinna była odznaczyć się nowa epoka jéj wewnętrznego rozwoju i pomyślności. Niezmordowanie, i nieszczędząc swego zdrowia, Wasza Cesarska Wysokość silną wolą starali się ziścić Moje błogie dla Królestwa Polskiego zamiary. Zgadzając ciągle Wasze czyny z celem Waszego przeznaczenia, mając stale na względzie dobro służby Rossji i powierzonego zarządowi Waszemu kraju, gardząc osobistém niebespieczeństwem grożącém co chwila, Wy niezachwialiście się w niezmordowanych usiłowaniach Waszych nawet wówczas, kiedy otwarte powstanie przeciwstawiło największe trudności należytemu działaniu prawa. Lecz trwające zaburzenie, tajemne występne zamysły i wzrastająca ze wszech stron zdrada, przekonały Waszą Cesarską Wysokość o nieodpowiedności z niniejszym stanem kraju téj myśli przychylnego i łagodnego uśmierzenia, która natchnęła Mnie polecić Wam wykonanie szczodrobliwych ulg nadanych przeze Mnie dla Królestwa Polskiego.

Naród polski niechciał pojąć i ocenić myśli przeznaczenia Waszéj Cesarskiéj Wysokości Moim Namiestnikiem i wiarołomném powstaniem, oraz występném spiskowaniem okazał się niegodnym danego mu w osobie ukochanego Mnie Brata, zadatku przychylnych zamiarów Moich.

Przeświadczony o sprawiedliwości Waszego poglądu na niemożebność przy niniejszych okolicznościach postępować dla uśmierzenia kraju na téj drodze, która wywołała w roku zeszłym mianowanie Wasze, Ja zezwalam na żądane przez Was uwolnienie od obowiązków Namiestnika Mojego i główno-dowodzącego wojskami w Królestwie Polskiem.

Kiedy zaś, przy pomocy Bożéj, powstanie w Polsce będzie stłumione, kiedy usłuchawszy nareszcie głosu prawa i obowiązku, poddani Moi w Królestwie odrzucą gwałty zagorzałych popleczników zdrady i uciekną się do Mojego miłosierdzia, kiedy przywrócony porządek do rozpoczętego przez Was dzieła, kiedy okoliczności dozwolą wprowadzić te instytucje, jakowe przeze Mnie były nadane Królestwu i których urzeczywistnienie jest jednem z najżywszych i najszczerszych życzeń, wówczas Ja będę się spodziewać, że Wam znowu będzie można przyjąć udział w wypełnieniu Moich zamiarów i poświęcić Siebie dla dobra służby z takąż gorliwością i zaparciem, jakich stałe i niewątpliwe dowody również przyjemne były Mojemu sercu jak są nieograniczone Moje ku Wam zaufanie, oraz przyjaźń bratnia i miłość.

Błagam Boga, aby żądany przez Was odpoczynek, nieodzowny dla Waszéj Cesarskiéj Wysokości, po ciągłych i ciężkich trudach, doznanych przez Was pośród największych zatrudnień i prób, które głęboko dotykały Wasze serce, tak gorąco kochające drogą ojczyznę, o ile można najprędzéj przywrócił Wam siły.

Oby Bóg nam dopomógł! W Jego nieograniczone miłosierdzie stale i nieprzezwyciężenie ufam.

Liwadja 31 (19) października 1863 roku.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOSCI ręką podpisano;

Szczerze Was kochający i wdzięczny brat:

„ALEKSANDER"

UKAZY SENATOWI RZĄDZĄCEMU.

I.

Jego Cesarską Wysokość, najukochańszego brata Naszego Cesarzewicza Wielkiego Księcia Konstantego Mikołajewicza, zgodnie z wyrażoném przez Niego życzeniem, Najmiłościwiéj uwalniamy od obowiązków Namiestnika Naszego oraz głównodowodzącego wojskami w Królestwie Polskiém z pozostawieniem we wszystkich innych godnościach.

II.

Pomocnikowi Jego Cesarskiéj Wysokości głównodowodzącego wojskami w Królestwie Polskiém, członkowi rady państwa, Naszemu jenerał-adjutantowi, jenerałowi piechoty hrabiemu Bergowi Najmiłościwiéj rozkazujemy zostać Namiestnikiem Naszym i głównodowodzącym wojskami w Królestwie Polskim, ze wszelkiemi prawami, do tych obowiązków przywiązanemi i z pozostaniem członkiem rady państwa oraz we wszystkich innych godnościach.

Na oryginale Własną JDGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„ALEKSANDER"

W Liwadji 19 października 1863 roku.

NAJPODDANNIEJSZE LISTY.

Od mieszczan gubernji grodzieńskiéj powiatu sokolskiego nadetatowego miasta Nowydwor.

WASZA CESARSKA MOŚĆ, NAJMIŁOŚCIWSZY CESARZU!

My mieszczanie gubernji grodzieńskiéj powiatu sokolskiego nadetatowego miasta Nowydwór dawno już słyszymy o bluźnierczym Bogu buncie otaczającym nas; lecz Najwyższy dotychczas bronił od téj szkodliwéj zarazy naszą gminę mieszczańską, z któréj ani jeden człowiek ani na jedną chwilę nieuchylił się od wiernopoddańczego obowiązku ku Tobie Najmiłościwszy CESARZU! My niewiemy i wiedzieć niechcemy czego chcą powstańcy. My zupełnie szczęśliwi jesteśmy pod mądrém i miłościwém berłem Twojém, Pomazańcze Boży, i Ty nieodrzucisz nas od sławnego Twojego Tronu i niepozwolisz zapanować nad nami polskiemu zamętowi. Od Twojéj Cesarskiéj mądrości my mamy wszystkie prawa nieodzowne dla pomyślności Twoich wiernych poddanych, a innych praw my od nikogo nieprzyjmiemy. Pod Twojém berłem my cieszymy się zupełną swobodą naszego wyznania, które uczy nas „bać się Boga i czcić Cesarza" i my nie zdradzimy téj nauki. Kto uczy inaczéj, takiego my odrzucamy, ktokolwiekby on był, jako bluźniercę Boga. W takich myślach i uczuciach my słuchaliśmy w dniu dzisiejszym za zdrowie, długie lata i pomyślność Twoją, Wielki Nasz Cesarzu świętą liturgję i modły, po których my całowaliśmy krzyż św. na którym ukrzyżowany Chrystus Zbawiciel niech będzie świadkiem tego, iż my w duszy naszéj przysięgamy służyć Tobie Najmiłościwszy Nasz Monarcho i Twoim potomkom wiernie i nieobłudnie do ostatniej kropli krwi.

Śmiemy spodziewać się, że nieodrzucisz Wielki Cesarzu od miłościwéj swéj uwagi tego małego dowodu naszéj wiernopoddańczéj przychylności. (Następują podpisy).

List najpoddanniejszy szlachty i jednodworców okolicy Mizgierow slonimskiego powiatu gubernji grodzieńskiéj.

Najjaśniejszy MONARCHO.

My szlachta i jednodworcy osiedleni na własnych gruntach okolicy Mizgierow od każdego naszego serca przynosimy Tobie Wielki CESARZU, ogólną naszą wdzięczność i prosimy o pozwolenie wypowiedzieć Tobie MONARCHO co następuje: wzburzenia i nieporządki dochodziły do naszych obrębów, blizkimi od nas byli wrogi spokoju naszego, lecz dzięki rozkazom Twoim i trudom władz przez Ciebie postanowionych, my niejesteśmy zrujnowani, rodziny nasze są całe, mie-

ства наши цѣлы, жилища въ неприкосновенности; да будутъ прокляты которые вышли въ мятежъ изъ нашихъ околицъ, да низвергнуты въ адъ Гіенны, какъ нарушители спокойствія въ отечествѣ. Мы же къ волненію не принадлежали.

„Въ спокойствіи нашемъ мы видимъ любовь Твою къ намъ; то позволь и намъ какъ дѣтямъ Твоимъ гордясь этою любовью сказать, что мы всѣ до единаго всѣмъ сердцемъ и душею преданы Тебѣ и повѣрь Отецъ Земный, если враги нашего государства, вздумаютъ испытать силу Твоего оружія, то мы по повелѣнію Твоему, всѣ отъ мала до велика станемъ въ число войскъ Твоихъ, докажемъ Тебѣ нашу преданность, нашу любовь, нашу благодарность, увѣковѣчимъ славу Твою, и нашею кровью запечатлимъ могущество Твое; милосердіе и заботы Твои, служатъ намъ явнымъ предверіемъ нашего благополучія, и мы жители Литвы, полные сожаленія и скорби въ бывшихъ заблужденіяхъ нѣкоторыхъ изъ братій нашихъ, умоляемъ Тебя ГОСУДАРЬ, не откажи намъ въ довѣріи Своемъ, и повели намъ державную волю Твою, и мы съ помощью Божіею, строгимъ и честнымъ исполненіемъ ея, употребивъ всѣ силы свои, докажемъ себя достойными названія Твоихъ вѣрноподданныхъ. Съ нами Богъ, съ нами Твоя великая мудрость ГОСУДАРЬ.

(Слѣдуютъ подписи).

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Варшава, 23-го октября.

25-го октября остатки шайки Чаховскаго совершенно разбиты; Чаховскій взятъ въ плѣнъ и въ Радомѣ умеръ отъ ранъ.

Вильно, 29-го октября.

Сейчасъ получено донесеніе изъ Царства Польскаго, отъ генералъ-лейтенанта Бакланова, что 3 роты л.-гв. Семеновскаго полка, 1 рота Симбирскаго, 130 объѣздчиковъ и 40 казаковъ, подъ начальствомъ капитана барона Арнсгофена, 25-го октября, разбили шайку въ 3,000 человѣкъ, въ плоцкомъ отдѣлѣ, между дер. Желѣзной и рѣкою Омуль. (Рус. Инв. НН. 237 и 238)

Продолженіе послѣдняго журнала военныхъ дѣйствій: *Въ Варшавской губерніи.* На основаніи свѣдѣній, что шайка мятежниковъ намѣревается напасть на сотню казаковъ, расположенную въ м. Кржепицы, высланъ былъ туда изъ Велюня, 2-го октября, вечеромъ, отрядъ подъ начальствомъ шт.-кап. Вендорфа (2 роты Бѣлозерскаго полка и 40 донскихъ казаковъ.) Въ 2 часа ночи отрядъ этотъ открылъ шайку Слупскаго и Матусевича въ д. Рудники (10 верстъ къ сѣверо-западу отъ Кржепицъ); но, не имѣя возможности дѣйствовать въ темнотѣ, ограничился непродолжительной перестрѣлкой. Передъ разсвѣтомъ 3 октября, шт.-кап. Вендорфъ, присоединивъ къ отряду прибывшую на выстрѣлы сотню N. 31-го полка, выступилъ для дальнѣйшаго преслѣдованія мятежниковъ, которые отошли черезъ Строецъ къ Ковалямъ (въ окрестностяхъ м. Пращки) и оттуда далѣе на сѣверъ чрезъ дд. Пяски, Бржозу и Наромицы. Во время этого преслѣдованія мятежники нѣсколько разъ пытались обороняться, но постоянно были опрокидываемы войсками. За д. Наромицы, дальнѣйшее преслѣдованіе шайки производилось высланными впередъ казаками, а пѣхота слѣдовала за ними на подводахъ; у д. Свентковицъ, передовые казаки еще разъ настигли мятежниковъ, опрокинули ихъ и гнали до д. Дымки. Отъ этой послѣдней мятежники были преслѣдуемы уже новымъ отрядомъ подъ начальствомъ подполковника Писанко *) ($1^1/_2$ роты и сотня казаковъ); отрядъ же шт.-кап. Вендорфа, сдѣлавшій въ одни сутки до 90 верстъ, возвратился въ Велюнь.

Казаки отряда подполковника Писанко, подъ командою артиллеріи подпоручика Дудицкаго-Лишина, снова настигли и атаковали мятежниковъ въ д. Старце (6 верстъ къ С. З. отъ Злочева); причемъ у мятежниковъ было отбито 23 лошади. Продолжая преслѣдованіе бѣгущихъ до м. Варты, подполковникъ Писанко направился изъ этого мѣстечка въ г. Сѣрадзь, чтобы дать тамъ отдыхъ утомленнымъ людямъ и лошадямъ, и пополнить заряды. Немедленно по прибытіи подполковника Писанко въ Сѣрадзь, высланъ былъ оттуда свѣжій отрядъ изъ $1^1/_2$ роты и 30 маріупольскихъ гусаръ при одномъ орудіи, подъ начальствомъ маіора Есьмана; отрядъ этотъ настигъ шайку въ д. Добре; послѣ первыхъ же выстрѣловъ, мятежники повернули назадъ и бросились бѣжать; потеря ихъ при этомъ заключается въ нѣсколькихъ убитыхъ и раненыхъ. Въ нашемъ отрядѣ потери не было.

Во время пребыванія отряда подполковника Писанко въ Сѣрадзѣ, хорунжій Аврамовъ, какъ уже извѣстно, съ 30 казаками этого отряда уничтожилъ въ окрестности Сѣрадзя, близъ Новой-Веси, партію жандармовъ-вѣшателей изъ 23 человѣкъ.

20-го октября, на разсвѣтѣ, соединенныя конныя шайки Гунсовскаго и Соколовскаго, въ числѣ до 250 всадниковъ **) напали близъ дер. Старовески (между ...рчиномъ и Гродзискомъ) на высланную изъ Варшавы ... поисковъ сотню Донскаго N. 39 полка, войсковаго ...шины Краснова. Мятежники были отбиты и съ ...ительною потерею ушли къ Рашину; при этомъ у ...ъ взято въ плѣнъ 3 и отбиты 7 лошадей, 4 ружья и ...колько штукъ холоднаго оружія.

Немедленно по полученіи объ этомъ извѣстія въ ...авѣ, высланы были въ подкрѣпленіе войсковому ...шинѣ Краснову, для преслѣдованія и уничтоженія ...ой шайки, сотня Донскаго N. 39 полка, эскадронъ ... Гродненскаго гусарскаго и эскадронъ л.-гв. улан... Его Величества полковъ.

17-го октября, близъ м. Грабова, конная шайка ...куньскаго напала на казачій разъѣздъ изъ 23 чело...ъ, высланный изъ Ленчицы; въ происшедшей при ...омъ стычкѣ 1 казакъ убитъ и 3 ранены.

Такъ какъ одинъ изъ казаковъ раненъ въ самомъ м. Грабовѣ брошеннымъ изъ окна камнемъ, то по этому дѣлу производится слѣдствіе, для наказанія виновныхъ.

*) Отрядъ этотъ высланъ былъ изъ Велюня 3-го октября, вслѣдствіе полученнаго тамъ извѣстія, что въ Мокрско мятежники напали на команду изъ 35 нижнихъ чиновъ, отправленныхъ туда для закупки разныхъ продуктовъ. Не заставъ мятежниковъ въ Мокрско, подполковникъ Писанко отправился за ними къ м. Лютутову и близъ этого селенія соединился съ отрядомъ шт.-кап. Вендорфа.

**) По свѣдѣніямъ отъ плѣнныхъ, шайки эти напали, въ ночи съ 19 на 20 октября на м. Гродзискъ, но были отбиты квартирующими тамъ войсками.

Въ Плоцкой губерніи. Отряды, высланные изъ Пултуска, Острова, Плонска и Насѣльска, осмотрѣли мѣстность въ восточной и средней части Плоцкой губерніи, но шаекъ нигдѣ не встрѣчали.

Военный начальникъ доноситъ о двухъ случаяхъ, въ которыхъ крестьяне, выведенные изъ терпѣнія самоуправствомъ жандармовъ-вѣшателей, выразили, наконецъ, нѣкоторое сопротивленіе ихъ насилію, а именно:

1) 20-ть человѣкъ крестьянъ д. Тупадлы, завербованные въ шайку Орловскаго, возстали противъ вербовщиковъ и возвратились домой.

2) 14 октября, въ д. Закржево, крестьяне задержали мятежниковъ, которые явились къ нимъ на крестьянскую свадьбу и не дозволяли веселиться. Одинъ изъ жителей немедленно далъ знать объ этомъ начальнику отряда, бывшаго въ м. Добржинѣ, который и арестовалъ 4-хъ забранныхъ крестьянами мятежниковъ; пятый же успѣлъ бѣжать.

Въ Люблинской губерніи. 18 октября, шайка мятежниковъ изъ 300 чел. вступила изъ Галиціи въ Люблинскую губернію, у Новоселокъ (близъ Томашева), но встрѣченная отрядомъ, высланнымъ изъ Устилуга къ Томашеву, была отброшена обратно въ Галицію, причемъ у мятежниковъ взято 100 ружей и 2,000 патроновъ; съ нашей стороны раненъ 1 рядовой. Подробнаго донесенія еще не получено; но по достовѣрнымъ свѣдѣніямъ извѣстно, что изъ этой шайки, по переходѣ ея обратно въ Галицію, арестовано мѣстнымъ австрійскимъ начальствомъ 100 человѣкъ. (Р. Инв. N. 237)

Командующій войсками Кіевскаго военнаго округа увѣдомляетъ, что шайки, собиравшіяся въ продолженіи уже нѣсколькихъ недѣль въ предѣлахъ Галиціи, вблизи пограничныхъ пунктовъ, смежныхъ частью съ Волынскою губ. и частью съ цар. Поль. около 20-хъ чиселъ октября, произвели одновременное наступленіе въ наши предѣлы. Одна, самая меньшая шайка (300 человѣкъ), 18 октября направилась въ Люблинскую губернію, перешла границу у Новоселокъ и въ тотъ же день, Аексопольскими драгунами и казаками была отброшена назадъ въ Галицію, гдѣ мѣстное австрійское начальство тотчасъ же арестовало болѣе 100 человѣкъ. Другая болѣе значительная мятежническая шайка (800 чел.), 19 октября, показалась въ виду Радзивилова, но не переходила однако границу. Наконецъ, самое главное скопище (2,000 чел.), подъ начальстувомъ графа Комаровскаго, гдѣ находился и извѣстный кавалеръ почетнаго легіона Рошбрюнъ, вторгнулось въ наши предѣлы у Жджаръ, но встрѣченное нашими войсками, поспѣшило возвратиться назадъ, за границу, и за тѣмъ, сдѣлавъ обходъ, переправилось въ другомъ мѣстѣ и успѣло дойти до с. Порѣцка. Для уничтоженія этого скопища немедленно направлены были войска изъ Устилуга, Владиміра и Дружкополя, начальство надъ которыми поручено было начальнику штаба 5-й кавалерійской дивизіи, генеральнаго штаба полковнику Цитлядзеву. Но лишь только войска наши стали приближаться, какъ мятежническое скопище поторопилось очистить селеніе и стало поспѣшно уходить въ Галицію, такъ что войска наши успѣли настигнуть мятежниковъ уже на самой пограничной чертѣ, причемъ и было нанесено имъ весьма сильное пораженіе: кромѣ убитыхъ и раненыхъ, у мятежниковъ отбитъ весь обозъ, 7,000 патроновъ и 30 лошадей, и тутъ же захвачено 11 человѣкъ въ плѣнъ. Въ то же время за пограничной чертой австрійцы обезоружили изъ скопища около 500 человѣкъ. Сверхъ того, значительное число мятежниковъ разбѣжалось по окрестнымъ лѣсамъ;— для поимки скрывшихся въ нашихъ предѣлахъ и для сбора оружія, разбросаннаго мятежниками при отступленіи, высланы команды отъ войскъ и партіи изъ крестьянъ.

Шайка, собравшаяся въ виду Радзивилова, не рѣшилась переходить границы и, по слухамъ, ушла къ Лембергу съ намѣреніемъ попытать счастіе—войти въ предѣлы царства Польскаго.

Изъ полученнаго же сейчасъ журнала дѣйствій войскъ Виленскаго военнаго округа видно, что за исключеніемъ единственнаго случая въ Минской губерніи, гдѣ, 10 октября, Малоярославскаго пѣхотнаго полка поручикъ Рихтеръ, близъ околицы Ретицы, Игуменскаго уѣзда, взялъ въ плѣнъ 10 человѣкъ мятежниковъ,— никакихъ другихъ встрѣчъ въ послѣднее время, какъ на пространствѣ Виленскаго военнаго округа, такъ и въ подчиненныхъ ему, въ военномъ отношеніи, частяхъ царства Польскаго не было. (Р. И. N. 237)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ.

Депеша графа Росселя лорду Непиру, англійскому посланнику въ С. Петербургѣ.

Министерство иностранныхъ дѣлъ, 20 октября 1863 г.

Баронъ Брунновъ сообщилъ мнѣ депешу князя Горчакова отъ 26 августа (7 сентября), въ отвѣтъ на депешу, которую я послалъ вашему превосходительству отъ 11 прошлаго мѣсяца за Н. 178, съ которой поручено было вамъ выдать копію его сіятельству.

Правительство ея величества не имѣетъ никакого желанія продолжать переписки, по поводу Польши, съ единственною цѣлью преній.

Правительство ея величества съ удовольствіемъ принимаетъ увѣреніе, что россійскій Императоръ по прежнему одушевленъ благими намѣреніями относительно Польши и примиреніемъ относительно всѣхъ иностранныхъ державъ.

Правительство ея величества признаетъ, что отношенія Россіи къ иностраннымъ державамъ опредѣлены международнымъ правомъ. Но россійскій Императоръ имѣетъ еще спеціальныя обязанности въ отношеніи къ Польшѣ.

Правительство ея величества, въ депешѣ отъ 11-го августа и въ своихъ предшествовавшихъ депешахъ, доказало, что въ отношеніи частнаго вопроса, права Польши содержатся въ томъ же актѣ, на основаніи котораго россійскій Императоръ есть Король Польскій.

Примите увѣреніе и проч. (подпис.) Россель.

P. S. Вашему превосходительству поручается дать копію съ этой депеши князю Горчакову.

(J. de St. P.)

Литографія жонда.— Въ „Dzien. Powszechn.“ читаемъ: „Мы уже сообщили объ открытіи типографіи такъ называемаго революціоннаго правительства; прибавимъ къ этому, что недавно, именно 7-го (19-го) октября, найдена въ улицѣ Подвале, въ домѣ N 484, литографія Каетана Струпчевскаго, въ которой приготовлялись бланки революціоннаго правительства. Всѣ заказы, исполнявшіеся въ этой литографіи, найдены въ домѣ еврея Рафеля Лемпе, въ квартирѣ литографщи-

szkania nietknięte: niech będą przeklęci, którzy poszli do powstania z naszych okolic, niech będą wtrąceni w piekło Gehenny jako zakłóciciele spokoju w w ojczyźnie. My zaś do zaburzenia nienależeliśmy.

W spokojności naszéj my widzimy miłość Twoją ku nam; więc pozwól i nam jako dzieciom Twoim szczycąc się tą miłością powiedzieć, że my wszyscy do jednego całém sercem i duszą jesteśmy oddani Tobie i uwierz Ojcze Ziemski, jeżeli wrogi naszego państwa pomyślą wyprobować siłę Twojego oręża, tedy my z rozkazu Twojego, wszyscy od małego do wielkiego staniemy w liczbie wojsk Twoich, dowiedziemy ku Tobie naszéj przychylności, naszéj miłości, naszéj wdzięczności, uwiecznimy chwałę Twoją i krwią naszą zapieczętujemy potęgę Twoją; miłosierdzie i troski Twoje służą nam oczywistym wstępem do naszéj pomyślności i my mieszkańcy Litwy przepełnieni ubolewaniem i żalem z byłych obłąkań niektórych braci naszych, błagamy Ciebie CESARZU nieodmawiaj nam Twojéj ufności i rozkaż nam potężną wolą Twoją, a wtedy my przy pomocy Bożéj ścisłém i godném wypełnieniem onéj, używając wszystkich sił naszych okażem siebie godnymi nazwiska Twoich wiernych poddanych. Bóg z nami, z nami Twoja wielka mądrość CESARZU!

(Następują podpisy.)

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Warszawa, 23 października.

D. 35 października szczątki bandy Czachowskiego zupełnie zostały rozbite; Czachowski wzięty w niewolę umarł skutkiem ran w Radomiu.

Wilno, 29 października.

Tylko co otrzymano doniesienie z Królestwa Polskiego od jenerał-porucznika Bakłanowa, że 3 roty lejb-gw, Siemionowskiego pułku, 1 rota Simbirskiego, 130 objezdczyków i 40 kozaków pod dowództwem kapitana barona Arnshofena, 25 października rozbiły bandę z 3,000 ludzi, w Płockim oddziale między wsią Żelazną i rzeką Omul. (Inw. ross.)

Dalszy ciąg ostatniego dziennika wojennych działań: W gubernji Warszawskiéj. Na mocy wiadomości, iż banda powstańców zamierza uderzyć na secinę kozaków w m. Krzenicy wysłano tam z Wielunia 2 października, wieczorem, oddział pod dowództwem szt. kap. Wendorfa (2 roty Białozierskiego pułku i 40 dońskich kozaków), O 2 godzinie w nocy oddział ten odkrył bandę Słupskiego i Matusewicza we w. Rudniki (10 wiorst na półn. zachód od Krzenicy) lecz niemogąc działać pociemku, poprzestał na krótkiém strzelaniu. Przed świtem 3 października szt. kap. Wendorf, przyłączywszy do oddziału przybyłą na wystrzały secinę N. 31 pułku, wyszedł dla dalszego ścigania powstańców, którzy odeszli przez Strojec do Kowal (w okolicach Prażki) i ztamtąd daléj na północ przez ww. Piaski, Brzozę i Naromice. W czasie tego ścigania powstańcy kilka razy probowali się sprzeciwiać, lecz wciąż byli rozbijani przez wojska. Za wsią Naromice dalsze ściganie bandy prowadzone było przez wysłanych naprzód kozaków, a piechota szła za nimi na podwodach: koło w. Świątkowic, przodowi kozacy jeszcze raz doścignęli powstańców, rozbili ich i pędzili do w. Dymki. Ztamtąd powstańcy zostali ścigani przez nowy oddział pod dowództwem podpułkownika Pisanki *) ($1^1/_2$ roty i secina kozaków) oddział zaś szt. kap. Wendorfa, który w jedną dobę zrobił 90 wiorst, powrócił do Wielunia.

Kozacy oddziału podułkownika Pisanki pod dowództwem podporucznika artylerji Dudickiego-Liszyna znowu doścignęli i napadli bandę we w. Starce (6 wiorst ku Półn. Z. od Złoczowa) przyczém u powstańców odebrano 23 koni. Ścigając daléj uciekających do m. Warty podpuł. Pisanko poszedł ztamtąd do Sieradza dla odpoczynku zmęczonych żołnierzy i koni i dla dopełnienia nabojów. Zaraz po przybyciu podp. Pisanko do Sieradza, wysłano ztamtąd świeży oddział z $1^1/_2$ roty i 30 mariupolskich huzarów przy jedném dziale pod dowództwem majora Jeśmana; oddział ten doścignął bandę we w. Dobre; po pierwszych wystrzałach powstańcy skręcili nazad i poczęli uciekać; strata ich przy tém zawiera się w kilku zabitych i rannych. W naszym oddziale straty niebyło.

W czasie znajdowania się oddziału podpułkownika Pisanki w Sieradzu, chorąży Awramow, jak wiadomo, z 30 kozakami tego oddziału zniosł w okolicach Sieradza koło Nowéj Wsi partję żandarmów wieszających z 23 ludzi.

20 października, o świcie, połączone konne bandy Gunsowskiego i Sokołowskiego, w liczbie 250 ludzi (**) napadły koło wsi Starowieśki (między Tarczynem i Grodziskiem) na wysłaną z Warszawy dla poszukiwań secinę Dońskiego N 39 pułku wojskowego starszyny Krasnowa. Postańcy zostali odparci i z wielką stratą uciekli do Raszyna; przy tém u nich wzięto w niewolę 3 i odbito 7 koni, 4 fuzje i kilka sztuk białéj broni.

Niezwłócznie po otrzymaniu o tém wiadomości w Warszawie, wysłane były posiłki wojskowemu starszynie Krasnowi dla ścigania i zniesienia odbitéj bandy, secina Dońskiego N 39 pułku, szwadron lejb-gw. Grodzieńskiego huzarskiego i szwadron l.-gw. ułańskiego JEGO CESARSKIEJ MOŚCI pułkow.

17 października, koło m. Grabowa, konna banda Okuńskiego napadła na kozaczy rozjazd z 23 ludzi wysłany z Łęczycy; w potyczce zabito 1 kozaka i 3 raniono.

Ponieważ jeden z kozaków został raniony kamieniem rzuconym z okna w m. Grabowie, przeto w téj sprawie zarządzono śledztwo, dla ukarania winnych.

*) Oddział ten wysłany był z Wielunia 3 października w skutek otrzymanéj tam wiadomości, że we wsi Mokrsko powstańcy napadli komendę 35 żołnierzy, wysłanych dla zakupienia żywności. Nie znalazłszy powstańców w Mokrsko, podpułkownik Pisanko poszedł za nimi do m. Lutunowa i koło wsi złączył się z oddziałem szt. kap. Wendorfa.

**) Podług wieści od jeńców, bandy te napadły, w nocy z 19 na 20 października na m. Grodzisk, lecz były odparte przez wojska tam kwaterujące.

W płockiéj gubernji. Oddziały wysłane z Pułtuska, Ostrowa, Płońska i Nasielska obejrzały miejscowość we wschodniéj i średniéj części gubernji płockiéj, lecz band nigdzie niespotkały.

Wojenny naczelnik donosi o dwóch wydarzeniach, w których włościanie wyprowadzeni z cierpliwości, samorządem żandarmów wieszających, okazali nareszcie niejakie sprzeciwieństwo ich gwałtom, a mianowicie:

1) 20 włościan ze wsi Tupałły zawerbowani do bandy Orłowskiego powstali przeciw werbownikom i powrócili do domu.

2) 14 października we wsi Zakrzewo włościanie przytrzymali 5 powstańców, którzy przyszli do nich na wesele włościańskie i niepozwalali bawić się. Jeden z mieszkańców dał zaraz wiedzieć do naczelnika oddziału w m. Dobrzynie, który zaaresztował 4 zabranych przez włościan powstańców, a piąty uciekł.

W gubernji lubelskiéj. D. 18 października banda powstańców z 300 ludzi weszła z Galicji do gubernji lubelskiéj koło Nowosiołek (pod Tomaszowem) lecz spotkana przez oddział wysłany z Uściługa do Tomaszowa została znowu odparta do Galicji, przy czém u powstańców wzięto 100 fuzij i 2,000 ładunków; z naszéj strony raniony 1 szeregowiec. Szczegółowego doniesienia jeszcze nieotrzymano; lecz z pewnych źródeł wiadomo, iż z téj bandy po powrócie jéj do Galicji aresztowano przez miejscową austrjacką władzę 100 ludzi. (Inw. Ross.)

Dowodzący wojskami kijowskiego okręgu wojennego zawiadamia, iż bandy, które się zbierały w ciągu kilku tygodni w obrębach Galicji blizko pogranicznych punktów przylegających do gubernji wołyńskiéj i części Królestwa Polskiego koło 20 października uczyniły jednoczasowe wtargnięcie do naszych obrębów. Jedna z nich najmniejsza banda (300 ludzi) 18 października skierowała się do lubelskiéj gubernji, przeszła granicę koło Nowosiołek i tegoż dnia przez Aleksopolskich dragonów i kozaków została odparta nazad do Galicji, gdzie miejscowa austrjacka władza natychmiast aresztowała 100 ludzi z górą. Druga znaczniejsza banda powstańcza (800 ludzi), 19-go października pokazała się koło Radziwiłłowa, lecz jednak nieprzechodziła przez granicę. Nareszcie najgłówniejsze zbiorowisko (2,000) pod dowództwem hrabiego Komorowskiego, gdzie się też znajdował znany kawaler legji honorowéj Rochebrune, wtargnęło do naszych granic koło Zdżar, lecz spotkane przez nasze oddziały powróciło śpiesznie za granicę i zrobiwszy obchód przeprawiło się w drugiém miejscu i doszło aż do Porycka. Dla zniesienia tego zbiorowiska zaraz posłano wojsko z Uściługa, Włodzimierza i Drużkopola, którego dowództwo polecono naczelnikowi sztabu 5-éj kawaleryjskiéj dywizji, jeneralnego sztabu pułkownikowi Citładziewowi. Jak tylko wojsko nasze poczęło się zbliżać, zbiorowisko powstańcze oczyściło wieś i poczęło uciekać za granicę, tak, iż wojska nasze doścignęły ich na saméj linji granicznéj, przy czém zadano im bardzo silną klęskę: prócz zabitych i rannych u powstańców odebrano cały oboz, 7,000 ładunków i 30 koni i tamże schwytano 11 jeńców. Jednocześnie też za granicą Austrjacy rozbroili ich zbiorowisko z 500 ludzi. Prócz tego wielka liczba powstańców rozbiegła się po lasach okolicznych;—dla ujęcia tych, którzy się ukryli w naszych obrębach i dla zebrania broni, porozrzucanéj przez powstańców, przy cofaniu się, wysłano komendy wojsk i partje włościan.

Banda, która zebrała się pod Radziwiłowem, nie odważyła się przekroczyć granicy i podług wieści poszła pod Lwów z zamiarem poprobować szczęścia wejść do Królestwa Polskiego.

Z otrzymanego tylko co dziennika działań wojennych Wileńskiego okręgu wojennego widać, iż z wyjątkiem jedynego wypadku w gub. Mińskiéj, gdzie 10 paź., mało-jarosławskiego pieszego pułku por. Richter, niedaleko okolicy Reticy p. ihumeńskiego wziął w niewolę 10 powstańców— żadnych innych potyczek za ostatnie czasy, tak na przestrzeni wileńskiego wojennego okręgu, jako też w podwładnych onemu we względzie wojennym częściach Królestwa Polskiego niebyło. (Inw. Ross.)

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Depesza hr. Russell do lorda Napier, ambassadora angielskiego w St. Petersburgu.

Foreign Office, d. 20 października 1863.

Milordzie, baron Brunnow udzielił mi depeszę księcia Gorczakowa z dnia 26 sierpnia (7 września), odpowiadającą na depeszę, którą przesłałem waszéj dostojności dnia 11 zaprzeszłego miesiąca pod liczbą 178 i którą, podług danéj sobie instrukcji, powinieneś był dać w odpisie jego książęcéj mości.

Rząd jéj królewskiéj mości nie ma najmniejszéj chęci przedłużania daléj korrespondencji w przedmiocie Polski, w jedynym celu sporów.

Rząd jéj królewskiéj mości otrzymuje z zadowoleniem upewnienie: że Cesarz Rossyjski nieprzestaje tchnąć zamiarami przychylności względem Polski i pojednania względem wszystkich mocarstw cudzoziemskich.

Rząd najjaśniejszéj pani uznaje: że stosunki Rossji względem państw zagranicznych są oparte na prawie publiczném. Ale Cesarz Rossyjski ma jeszcze osobne obowiązki względem Polski.

Rząd najjaśniejszéj pani w depeszy 11 sierpnia i depeszach swoich uprzednich zauważał: że co do tego szczególnego zadania, prawa Polski objęte są tymże samym aktem, który uznaje Cesarza Rossyjskiego królem Polskim.

Jestem i t. d. (podpisano) Russell.

P. S. Wasza dostojność zechcesz dać odpis niniejszéj depeszy książęciu Gorczakow. (J. de St. P.)

W Dzienniku Powszechnym wydrukowano: „Podaliśmy już o wykryciu typografji tak zwanego rewolucyjnego rządu; dodamy do tego, iż niedawno t. j. 7 (19) października znaleziono na ulicy Podwal w domu pod N. 484 litografję Kajetana Strupczewskiego, w któréj drukowano blankiety rewolucyjnego rządu. Wszystkie obstalunki wykonane w téj litografji znaleziono w domu żyda

ка Щепана Кренжелевскаго. Вотъ перечень важнѣйшихъ: а) заказы росписи 40-мильоннаго займа; б) оригиналъ заказа, заключающаго въ себѣ инструкцію уѣзднымъ кредитнымъ комитетамъ; в) заемныя облигаціи, обозначенныя различными литерами; г) билеты тайнаго начальника г. Варшавы: на свободный проѣздъ къ шайкамъ, на выѣздъ за границу, назначеніе въ различныя должности и т. п.; д) оригиналъ полномочія революціоннаго правительства на печатаніе бланковъ для начальника города Варшавы; е) восемь литографическихъ камней, приготовленныхъ для различныхъ бланковъ, объявленій, билетовъ и пр.; наконецъ ж) тысячи экземпляровъ разныхъ возмутительныхъ прокламацій, пѣсней, картинокъ, памфлетовъ, плакатовъ и оттисковъ, съ 1861 года. Литографъ, заказчики и разносчики этихъ бумагъ—арестованы. (Гол. N 285)

Въ „Köln. Zeit." пишутъ изъ Рима: „Французское правительство предложило папѣ написать къ Императору АЛЕКСАНДРУ II письмо, въ духѣ послѣдняго циркуляра. На это предложеніе римская курія отвѣтила, что всѣ акты въ родѣ упомянутаго циркуляра относятся къ дѣламъ религіи, которыя папа рѣшаетъ своею совѣстью. Но какъ монархъ, онъ не желаетъ вмѣшиваться въ дѣла Польши." (Гол. N. 285)

Обыски въ Краковѣ и княжествѣ Познанскомъ.— Краковскій корреспондентъ „Gazeta Narodowa" пишетъ отъ 19-го (31-го) октября: „Обыски и аресты сдѣлались у насъ обыкновеннымъ явленіемъ; вчера, въ домѣ Водрицкихъ произведенъ обыскъ. Полиція, занятая главнымъ образомъ преслѣдованіемъ политическихъ преступниковъ, забываетъ о другихъ своихъ обязанностяхъ; этимъ, конечно, пользуются бродяги и нищенствующіе, составляющіе истинное бѣдствіе нашего города." Въ той же газетѣ пишутъ: „Въ извѣстіяхъ изъ княжества познанскаго мы встрѣчаемъ только описаніе арестовъ, обысковъ и конфискацій. 27-го сего мѣсяца, полицейскій комисаръ дѣлалъ обыскъ въ домѣ ксендза-викарія Гонскаго; всѣ бумаги его были запечатаны, а онъ и его гость арестованы, за то, что въ карманахъ ихъ найдены фотографическія карточки съ польскими надписями. Гонскій обвиненъ въ вербованіи молодыхъ людей въ ряды повстанцевъ и въ снабженіи ихъ деньгами на проѣздъ въ Царство Нольское."

(Гол. N. 285)

Rafaela Lempe, na kwaterze drukarza Szczepana Krężelewskiego; oto jest wykaz ważniejszych: a) rozkład 40 miljonowéj pożyczki, b) oryginał rozkazu zawierającego w sobie instrukcje dla powiatowych komitetów kredytowych; c) obligacje pożyczkowe oznaczone rozmaitemi literami; d) bilety tajnego naczelnika miasta Warszawy: na wolny przejazd do band, na wyjazd za granicę, mianowania na rozmaite obowiązki i t. d. e) oryginał pełnomocnictwa rządu rewolucyjnego na drukowanie blankietów dla naczelnika m. Warszawy; f) ośm litograficznych kamieni przeznaczonych do rozmaitych blankietów, ogłoszeń biletów, i t. d., nakoniec g) tysiąc egzemplarzów rozmaitych podburzających proklamacij, pieśni, rysunków, pamfletów, plakatów i odcisków od 1861 roku. Litograf, i ci, którzy obstalowywali i roznosili te papiery, znajdują się pod aresztem. (Głos)

W „Gazecie Kolońskiéj" piszą z Rzymu: „Rząd francuzki zaproponował papieżowi napisać do CESARZA ALEKSANDRA II list w duchu ostatniego okolnika. Na tę propozycję kurja rzymska odpowiedziała, że wszystkie akta w guście wspomnionego okólnika odnoszą się do spraw religijnych, które papież rozwiązuje wedle własnego sumienia. Lecz jako monarcha, on nieżyczy wdawać się w sprawy Polski." (Głos.)

Krakowski korrespondent „Gazety Narodowéj" pisze pod d. 19-go (31) października: Rewizje i aresztowania stały się u nas zjawiskiem zwyczajnem; wczoraj w domu Wodryckich zrobiono rewizję. Policja zajęta głównie ściganiem politycznych przestępców zapomina innych swych obowiązków; z tego naturalnie korzystają włóczęgi i żebracy, którzy stanowią istne nieszczęście naszego miasta." Do tejże gazety piszą: „W wiadomościach z księstwa poznańskiego napotykamy tylko opisanie aresztowań rewizij i konfiskacji. 27 bieżącego miesiąca kommissarz policyjny robił rewizję w domu księdza wikarego Gonskiego; wszystkie papiery jego zostały zapieczętowane; a on i goście jego zostali aresztowani, za to iż w kieszeniach ich znaleziono kartki fotograficzne z polskiemi podpisami. Gonski poszlakowany został o namowę młodzieży do szeregów powstańczych i opatrywanie ich pieniędzmi na przejazd do Królestwa Polskiego." (Głos.)

Bob-Rock.

przez

KAROLA SEELSFIELDA.

(Dalszy ciąg, ob. N. 124)

Sędzia wstał i zatopiony w myślach głębokich, zaczął prędko chodzić po pokoju. Nagle zatrzymał się.

— Coś uczynił z pieniędzmi?

— On stał ciągle przed oczyma mojemi,— mruknął Bob.— Chciałem jechać do San Felice, portmonnaie jego miałem w kieszeni, a trzos zakopałem z nim razem. Zakopałem butelkę romu i bifsztyk z chlebem, który wziął z sobą na drogę. Jechałem dzień cały. Wieczorem zeskoczyłem z konia, chciałem wejść do szynkowni, i jak pan sądzisz gdzie byłem?

Alkald i ja spójrzeliśmy nań z ciekawością.

— Pod patryarchą! Duch zabitego nie puścił mnie do San Felipe. Pędził do patryarchy i niedał spokoju, dopóki go nie odkopałem i nie zakopałem znowu.

Sędzia wstrząsnął głową.

— Nazajutrz spróbowałem pojechać w inną stronę. Musiałem kupić tytuniu. Pojechałem do Anaguac łąką. Otoż na łąkach ogarnęła mnie niewypowiedziana trwoga. W którąkolwiek obróciłem się stronę, wszędzie stał przedemną wysoki starzec, ze srebrzystą brodą, w jasnéj szacie. Tak wyobrażam sobie Boga, jeżeli jest Bóg. Tuż obok starca, stało straszne widmo zabitego. Pędzili mnie, tak, żem do krwi zranił mustanga, uciekając od nich. Bądź co bądź, chciałem dojechać do Anaguac. Miałem nadzieję zapomnieć tam o wszystkiem. Jechałem szybko, leciałem jak szalony do Anaguac. Pędziłem tak dzień cały. Wieczorem zatrzymałem się, i szukam oczyma kopalni soli. Czy wiesz pan gdzie się znalazłem?.. Znowu pod patryarchą! Odkopałem go znowu, obejrzałem ze wszystkich stron i znowu zakopałem.

—Źle, bardzo źle!—rzekł alkald.

— Bardzo źle— dodał Bob.—Nic nie pomaga, z rąk pana tylko mogę otrzymać upragniony spokój. Nic nie pomoże! Lżéj mnie nie będzie, póki mię nie powieszą.

Po tych okropnych wyrazach, Bob uczuł zapewnie ulgę; dziwna to, lecz i mnie spadł ciężar z serca. Mimowoli potakiwałem, wstrząsając głową. Sędzia tylko pozostał spokojny.

— Tak— rzekł— tak. Sądzisz więc, że lżéj ci nie będzie, póki cię nie powieszą?

— Tak— odrzekł Bob prędko — póki mię nie powieszą na tém samém drzewie, pod którém on zakopany.

Alkald wziął cygaro, zapalił je i rzekł:

— Dobrze. Jeżeli tego chcesz koniecznie, zobaczymy co można dla ciebie uczynić. Jutro każę zwołać sąsiadów.

— Dziękuję ci, panie — mruknął Bob, widocznie spokojniejszy.

— Każę zwołać przysięgłych— powtórzył alkald—a potém zobaczę co można zrobić dla ciebie. Być może, że i sam się upamiętasz.

Wyrazy te zdziwiły mnie do najwyższego stopnia. Niedowierzająco spójrzałem na alkalda. Ale ten nie postrzegł tego.

— Być może, że się znajdzie inny środek, który cię pozbawi życia, jeżeli ono ciebie już do takiego stopnia znudziło— mówił daléj, wyjmując cygaro.

Możesz wybierać, nie obciążając sumienia.

Bob niedowierzająco pokiwał głową. Mimowoli uczyniłem to samo.

— W każdym razie zobaczymy co powiedzą dobrzy ludzie, — dodał alkald.

Bob wstał, poszedł do alkalda i żegnając się z nim, podał mu rękę. Lecz ten nie dał mu swojéj i zwracając się ku mnie rzekł:

— Sądzę, że lepiéj będzie panu tu pozostać?

Bob odwrócił się z gniewem i zawołał:

— Dżentelmen powinien jechać ze mną.

— A to dla czego?— zapytał sędzia.

— Niech on sam na to odpowie.

Jeszcze raz wytłómaczyłem alkaldowi, ile jestem obowiązany Bob-Rockowi; gdzie i jak spotkaliśmy się, jak mną się opiekował u Johna.

Alkald skinieniem głowy dał znak zgody, lecz potém rzekł stanowczo:

— Pomimo to, zostaniesz pan tutaj, tém bardziéj teraz, a ty Bob jedź sam jeden. Jesteś w takiém usposobieniu, że najlepiéj będzie, kiedy pojedziesz sam jeden, jesteś rozdrażnionym... rozumiesz mię? i dla tego zostaw tu młodego człowieka, ażeby się znowu nieprzytrafiło jakie nieszczęście. Tutaj on bezpieczniejszy aniżeli z tobą lub Johnem. Jutro przyjeżdżaj znowu, a wówczas zobaczymy co będzie można zrobić dla ciebie.

Wyrazy te były wyrzeczone tak stanowczo, że człowiek z takim charakterem jak Bob nie mógł nie usłuchać. Na znak zgody skinął głową i wyszedł.

— Co do mnie, siedziałem jeszcze czas jakiś jak nieprzytomny. Nie spuszczałem z oka tego nadzwyczajnego człowieka. Widziałem w nim uosobienie samego szatana.

— A więc według pana, arystokracja dzisiejsza jest jadowitą, błotną rośliną?—zapytałem.

— Na nieszczęście i najlepsze rzeczy ulegają zepsuciu. Najczystsza woda psuje się jeżeli jest stojącą, lub pozostaje czas jakiś nieruchomą. Tu u nas już jest trochę téj zgnilizny. Nasi sławni Washingtonowie, Karoltonowie mają swoje błotniste i jadowite odrostki. Są to pseudo-arystokraci, dżentelmeni z łaski swych krawców, synowie rzemieślników, gizelów, kramarzy, którzy nawłóczywszy się po całym świecie, przynieśli nakoniec do nas swe oszukaństwa, wzbogacili się niemi tutaj, a teraz chcą, ażeby ich pokolenie szczyciło się godnością lordów. Sam jestem arystokratą, demokratycznym arystokratą, ale takiego pseudo-arystokratę jabym...

— A więc i sam pan jesteś arystokratą?—zapytałem mimo woli.

Zapewnie musiała w głosie moim przebijać się ironja, alkald bowiem z pogardą rzucił cygaro, wypił romu, popatrzał potém na mnie badawczo i rzekł stanowczym, prawie surowym głosem:

— Jestem człowiekiem! rozumiesz mię pan? Człowiekiem! Ani par, ani lord, ani najstarszy książę, nie jest wyższym od niego. Wówczas tylko może być wszystkiem, czém tylko być może, jeżeli jest człowiekiem. Jestem człowiekiem i jeżeli pan chcesz więcej wiedzieć, człowiekiem czynu, człowiekiem zasad. I Napoleon był władcą pół świata, póki był człowiekiem, wyznawcą zasad; przestał być władcą od chwili, kiedy prz[illegible] stał być człowiekiem, kiedy stał się [illegible] dołęgą bez zasad, obłudną babą.... [illegible] że pan zjész cokolwiek? proszę —r[illegible] wstając.

— Chętnie bym to uczynił, ale czu[illegible] się nadzwyczaj słabym.

— A więc wzmocnimy pana—rze[illegible] stukając o stół.

Weszła murzynka:

— Przynieś garnek stoją[illegible] na le[illegible] półce w bufecie, butelkę z luftu i c[illegible] ste szklanki. (D. c. n.)

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

BERLIN, sobota 7 listopada wieczorem. Północno-niemiecka Gazeta oznajmuje, że król osobiście otworzy parlament, i że następca tronu oczekiwany jest na to posiedzenie; tymczasem odjazd jego królewskiéj wysokości z Anglji został spóźniony z powodu burzy, która niedozwoliła okrętowi przepłynienia kanału.

LONDYN, sobota 7 listopada. Wiadomości z Shang-hai donoszą z dnia 21 września, że panuje tam spokojność. Wyprawa angielsko-chińska przygotowuje się do uderzenia na miasto Chapoo. Z Japonji nic niema do doniesienia.

Donoszą z Melbourne z dnia 25 września, że wiadomości z Nowéj Zelandji upewniają, iż położenie Maorysów jest mniéj dobre.

TURYN, czwartek 5 listopada. Margrabia Pepoli wyjeżdża w przyszłą sobotę 7 listopada do Paryża, a stamtąd uda się wprost do Petersburga dla objęcia znowu posady pełnomocnego ministra włoskiego.

PARYŻ, piątek 6 listopada wieczorem. Dziennik France oznajmuje, że cesarz Napoleon wyszle listy do panujących, z przełożeniem projektu zebrania kongresu. Tenże dziennik dodaje: „Można uważać kongres europejski za zwołany; za dni kilka wiedzieć będziemy, czy kongres został przyjęty lub odrzucony“.

WIEDEŃ, piątek 6 listopada wieczorem. Na dzisiejszém posiedzeniu izba poselska rady cesarstwa, po żwawych rozprawach, przyjęła wniesienie swojéj komissji, zmniejszającéj do 20 miljonów kredyt, żądany na wsparcie niedostatku Węgier.

WIEDEŃ, piątek 6 listopada wieczorem. Dziennik Poczta wieczorna nie unikając poważnéj i spokojnéj oceny mowy otwarcia cesarza Napoleona, oświadcza, że traktaty nie przestały istnieć, ponieważ późniejsze zastrzeżenia międzynarodowe zmieniły je w części, albo dla tego, że w niektórych szczegółach są usiłowania by zachwiać ich istnienie. Austrja, dodaje Poczta wieczorna, uczciwie spełniła traktaty, jéj usiłowania na polu polityki reformy niemieckiéj idą drogą prawną, zapisaną w traktatach europejskich i mają na celu uwolnienie Niemiec od zawichrzeń.

Sądząc mowę francuzką, dziennik wiedeński mówi, że jéj myślą zasadniczą jest doprowadzenie mocarstw do zgody i oddalenie, o ile można, wynikłości wojny. Poczta wieczorna dodaje, że można zupełnie być zgodnym z tym pomysłem, zostawując wszakże sądowi powszechnemu ocenę środków, mających doprowadzić do zamierzonego celu.

LONDYN, sobota 7 listopada. Dzisiejsze poranne dzienniki, odrzucając mysl kongresu, zagajoną przez cesarza Napoleona, mówią, że Anglja niepozwoli na przejrzenie europejskie.

Dziennik Times znajduje, że mowa niezupełnie tchnie pokojem.

WIEDEŃ, sobota 7 listopada wieczorem. Na dzisiejszém posiedzeniu izba poselska rady cesarstwa zagłosowała pożyczkę 69, a w następstwie 85 miljonów złotych.

STOCKHOLM, sobota, 7 listopada. W kołach należycie świadomych zapewniają, że traktat przymierza między Szwecją i Danją nie został podpisany.

KOPENGAGA, sobota 7 listopada wieczorem. Na dzisiejszém posiedzeniu sejmowém, prezes rady przełożył wprowadzenie nowéj konstytucji dla Danji i Szlezwigu, z dniem 1 stycznia 1864.

BERLIN, poniedziałek 9 listopada. Król osobiście otworzył izby. Następca tronu, powróciwszy z Londynu, był obecnym na posiedzeniu.

Mowa królewska była poważna i pojednawcza.

Najjaśniejszy pan doznał pełnego zapału przyjęcia.

BERLIN, poniedziałek 9 listopada o godzinie 1-éj po południu. Król osobiście sejm zagaił.

Najjaśniejszy pan wyraził w swéj mowie żywe pragnienie, aby wynurzona zatarga wzięła koniec. Mowa tronu oznajmuje przedstawienie projektu do ustawy mającéj określić prawa rządu w razie, gdyby budżet nie został prawnie zagłosowany, oświadcza, że bez narażenia na niebezpieczeństwo najważniejszych dóbr kraju, król taki tylko budżet potwierdzić może, który zapewni utrzymanie nowéj organizacji wojska.

Mowa zapowiada wniesienie projektu zmienionego prawa, tyczącego się obowiązku służby wojennéj.

Najjaśniejszy pan następnie oznajmił, że dochody 1862 okazały się wyższemi od wydatków, oraz że według wszelkiego podobieństwa do prawdy, okaże się toż samo i z dochodami roku 1863.

Król przyrzekł złożenie izbie budżetów na lata 1863 i 1864, których pozorne niedobory znikną w 1865, dzięki nowemu podatkowi ziemskiemu i podatkowi od domów.

Mowa od tronu zapowiada przedstawienie sprawozdań budżetowych, za lata [illegible] 1860 i 1861 oraz projektu do prawa oznaczającego przychody i rozchody [illegible] 1862; niemniej projekta budowy [illegible]wych dróg żelaznych i nakoniec pro[illegible]kt o prawném stanowisku stowarzyszeń. [illegible] oznajmuje, że dekret 1. czerwca o dzien[illegible]karstwie, będzie złożony izbom razem [illegible] dopełnieniem do ustawy rządzącej pra[illegible] i do kodeksu karnego.

[illegible]owa królewska uwiadamia, że rząd [illegible]ewski usiłuje zapewnić istnienie [illegible]iązku celnego, obok utrzymania traktatu handlowego z Francją. Po załatwieniu tego przedmiotu, rząd zajmie się stosunkami handlowemi z Austrją. W razie gdyby przymus związkowy w Holsztynie wymagał użycia ze strony Prus środków nadzwyczajnych, mowa królewska przyrzeka, że sejm otrzyma w tym przedmiocie osóbne przełożenie. Uwiadamia też, że złożone zostaną izbom dokumenta, ściągające się do rokowań toczonych w sprawie reformy niemieckiéj.

Król zakończył swoję mowę następnemi słowami:

„Znajdujemy się w epoce burzliwej a może na progu trudniejszéj jeszcze przyszłości. Upomnienie więc moje, abyście przystąpili do rozwiązania zadań wewnętrznych w drodze szczeréj woli dójścia do porozumienia, jest tém natarczywsze.“

WIEDEŃ, poniedziałek 9 listopada wieczorém. Dziennik Prassa oznajmuje, że cesarz Napoleon osobiście wezwał cesarza Franciszka Józefa, aby przybył do Paryża na zjazd panujących.

LONDYN, poniedziałek 9 listopada. Donoszą z New-Yorku z dnia 30 października, że na jenerała Hookes uderzono w nocy dnia 29. Stoczono krwawą bitwę, która trwała aż do godziny siódméj. Jenerał Hookes odparł nieprzyjaciela i zdobył wszystkie jego stanowiska.

FRANKFURT, poniedziałek 9 listopada. Gazeta powszechna oznajmuje, że wezwanie na kongres, przesłane przez cesarza Napoleona sejmowi związkowemu zostało doręczone prezesowi tego zgromadzenia w przeszły piątek, nawet przed doręczeniem go w Wiedniu i Berlinie.

FRANKFURT, poniedziałek 9 listopada wieczorem. Na posiedzeniu nadzwyczajném sejmu związkowego dziś odbytém, prezes odczytał list cesarza Francuzów z dnia 4 listopada, przez który sejm związkowy został wezwany do wzięcia udziału w Kongresie paryskim.

WIEDEŃ, poniedziałek 9 listopada wieczorem. Dziennik Poczta wieczorna oświadcza, że wiadomość podana przez dziennik paryski Naród, jakoby książe Metternich miał być odwołany z posady ambassadora austrjackiego w Paryżu, jest zupełnie bezzasadną.

Dziennik Prassa pisze dziś w wieczór, że dowiedział się o upoważnieniu książęcia Metternicha, do oświadczenia w Paryżu, że Austrja gotowa jest do współdziałania w drodze kongresu i podług trybu, o szczegółach którego rządy powinnyby porozumieć się, do utrwalenia prawnego stanu rzeczy w Europie, przy zachowaniu słusznego względu na wypadki spełnione.

LONDYN, poniedziałek 9 listopada wieczorem. Piszą z New-Yorku 29 października, że, według domysłów, oderwańcy usiłują zająć stanowisko między wojskiem jenerała Burnside i miastem Chattanooga.

Oznajmują, z Charlestonu, dnia 27, że twierdze Wagner i Gregg znowu rozpoczęły bombardowanie twierdz Sumter i Johnston. Monitory uderzyły znowu na twierdzę Moultrie.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— DRZEWO TOWARNE.—Lasy nasze z dniem każdym coraz usilniéj domagają się racjonalniejszego zagospodarowania, przejścia od biernego czuwania do czynnéj uprawy. Wiele okolic widzimy już niemal całkiem ogołoconemi z puszcz rozleglejszych, a wszędzie cena budulcu i opału wzrasta. Pomimo jednak widocznego wyczerpania téj ważnéj gałęzi bogactwa krajowego, nietrudno przewidzieć, że sprzedaż drzewa, zwłaszcza towarnego, gdzie takowe w lasach się znajduje, odbywać się musi dla zasilenia innych gałęzi gospodarstwa. Jeżeli zaś w takim stanie są rzeczy, iż bez wyprzedaży co lepszego drzewa dla pozyskania niezbędnéj gotowizny, obejść się będzie tu i ówdzie niepodobna,—niech to przynajmniéj dzieje się z jak największym pożytkiem. W handlu drzewem towarném, niemożemy się pochlubić, ażeby dotychczas ten pożytek pilnie właściciel puszczy miał na oku. Wszystko się robiło cudzemi rękami negocjanta, i przedewszystkiém na jego sowitą korzyść. Sprzedawało się zwykle drzewo stojące na pniu, a przedsiębierca sam był powinien łożyć starania około wyrębu, obrobienia, zwozu nad brzeg rzeki i spławu do portu. Unikało się wprawdzie przez to wielu nieuchronnych kłopotów, które przenieść przychodzi wśród takich czynności; ale też wypowiedzieć trudno, jak wiele się na tém traciło. Widzieliśmy sami przykłady w okolicach nadniemeńskich, jak przepyszne sosny masztowe, za które w portach baltyckich płaci się po 300, 400 i 500 talarów, sprzedawano na pniu po kilka, a rzadko po kilkanaście rubli! Ale to jeszcze nie wszystko. W zawieranych z przedsiębiercą kontraktach, na tyle niekiedy zezwalano warunków, ażeby ścięta sztuka drzewa odpowiadała wymaganiom, że braków zawsze mogło być bardzo wiele. Zdarzało się nawet, że połowa i więcéj zwalonych sosen masztowych szła w braki; reszta rzucaną była w lesie, jako na nic niby nieprzydatna. Ale w roku następnym, we dwa albo trzy lata, przyjeżdżał inny przedsiębierca, i braki owe za bezcen nabywał. Cośmy powiedzieli o sosnach, to samo działo się z dębem wyrabianym na klepkę. Trudno byłoby uwierzyć, gdyby rzeczywistość o tém nieprzekonywała, że nasi gospodarze leśni, łowczowie i podłowczowie, tyle się znają na swojém gospodarstwie, ile my na uprawie daktylów. A jednak nabycie wiadomości ogólnych nie tak trudną byłoby rzeczą, byle tylko poczucie potrzeby uczenia się znalazło przystęp do głowy. Co do handlu drzewem towarném, który tu głównie mamy na widoku, piérwsza lepsza książka leśnicza dać może o nim dostateczną informację; wskaże jakich rozmiarów i przymiotów sztuki drzewa są wymagane za granicą, wytłómaczy sposób obrabiania i klassyfikacji, opisze drogi handlowe tego produktu, i na tém dosyć. Gdyby nic więcéj z tego nieprzybyło, prócz uchronienia niejednego od opłacania się za naukę na rzecz przedsiębierców, jużby to niemałe miało znaczenie w rachunku. Lecz nam się zdaje, że można nawet posunąć się nieco daléj: można się obejść bez kosztownego pośrednictwa i samemu sprzedawać swój towar za granicę. Jak sprzedaż zboża, lnu i konopi, które przez samych producentów w znacznéj części spławiają się lub zwożą do portów, tak samo odbywać się może i sprzedaż drzewa. Osobnych kapitałów zapasowych na to wcale niepotrzeba; dostarczyć ich mogą nabywcy zagraniczni wprost np. w Rydze, albo przez porozumienie się z agencjami. Dotychczasowi komersanci, handlujący drzewem towarném, zawierają zwykle we wrześniu zobowiązanie, że w maju lub czerwcu roku przyszłego dostarczą umówioną ilość towaru do portu, i w moc kontraktu otrzymują zaliczkę w wysokości 75% lub 80% ze strąceniem pół procentu z ceny podówczas praktykowanéj na giełdzie. Nierozumiemy, dla czegoby właściciel lasu niemiał tak samo postąpić i wziąć zadatek, ażeby za te pieniądze mógł towar swój obrobić i spławić na miejsce? Rzecz zdaje się oczywistą, że w wyborze pomiędzy komersantem, nieposiadającym w ręku towaru, a właścicielem lasu, posiadającym go rzeczywiście, większe rękojmie pewności znajdują się po stronie tego ostatniego. Zresztą praktykująca się od dawna w Rydze podobnego rodzaju sprzedaż zboża i włókna, przynajmniéj dla właścicieli naddźwińskich niejest najmniejszą nowością. Ludność wiejska w porze zimowéj, kiedy się właśnie roboty około drzewa towarnego odbywają, swobodniejszą jest od innych zatrudnień, i ręce się znajdą. Na pewne twierdzić można, że przynajmniéj 50% tą drogą się zyszcze w porównaniu z dotychczasową przedażą drzewa.

— SOL. — Z powodu nizkiego stanu wody na Wiśle i innych przeszkód, zmniejszony został znacznie wywóz soli z Wieliczki za granicę. W zeszłym miesiącu wysłano koleją do granicy 1,416,816 funtów, a do Niepołomic 974,931 funtów, podczas gdy w tym samym miesiącu zeszłego roku, wysłano prawie cztery razy tyle.

— NOWE DZIEŁA. — W drukarni uniwersytetu Jagiellońskiego zaczęło wychodzić w poszytach dzieło historyczne pod tytułem: „Rzeczpospolita Krakowska“ od roku 1815—1846, przez Antoniego Tessarczyka. Autor opiera swe opowiadanie na ówczesnych dokumentach. Dzieło to stanowić będzie cenny materjał dla przyszłego dziejopisa. (G.P.)

— JAMBY. — W Lipsku u znanych księgarzy: Wolfganga Gerharda, wyszły w dwóch tomach „Jamby Polskie“, pana Krystyna Ostrowskiego. Wydanie jest poprawne i ozdobne. Tom pierwszy mieści następujące przedmioty: Wstęp; Czatterton, dramat. Macocha dramat: obie to sztuki z francuzkiego, pierwsza Kazimierza de la Vigne, druga Balzaca, przełożone miarowym wierszem, należą do prac prawdziwie artystycznych; tłómacz starał się nawet podnieść oryginały. Drugi tom mieści przekład Kupca Weneckiego z Shakespeara, Operetkę Wiesław przerobioną z sielanki Brodzińskiego; poemat liryczny, Święty Wojciech; dramat liryczny, Azael czyli Syn śmierci; nakoniec Ulotne Jamby, gdzie jest wiele nowych płodów pióra.

— PIELGRZYMKA do Ziemi Świętéj. — Nakładem księgarni katolickiéj w Krakowie wyszła: „Pielgrzymka do Ziemi Świętéj odbyta w roku 1863 przez Feliksa Borunia, włościanina z Kaszowa;“ spisał ją podług opowiadania wiejskiego pielgrzyma Walery Wielogłowski. Podobnie jak pierwsza pielgrzymka Borunia do Rzymu zajęła publiczność, bez wątpienia i ta druga ją zajmie. Tyle jest opisów podróży do Ziemi Świętéj, opisów pełnych historji, teologji, archeologji, filozofji, spostrzeżeń i wywodów politycznych, statystycznych, ekonomicznych, humanitarnych, że wrażenia prostaczka mogą się stać prawdziwie ożywczym kordjałem. Każdy z ciekawością weźmie w rękę to opowiadanie, chcąc się dowiedzieć, jakie wrażenie na krakowskim chłopku zrobiły te miejsca i przedmioty, co natchnęły tyle świetnych kart Chateaubriandowi, Lamartinowi i tylu innym podróżnikom. Drugą tę podróż Boruń odbył niejako z pomocą hr. Władysława Małachowskiego z Końskich, który ceniąc jego gorącą wiarę, zapewnił mu stałe utrzymanie na resztę życia.

— OBSZAR GRUNTOW.— Według materjałów zebranych przez p. Włodzimierza Siwickiego, obywatela zamieszkałego w kijowskiém, obszar gruntów i rozkład ich pomiędzy dworami a wsiami w gubernjach: kijowskiéj, wołyńskiéj i podolskiéj, daje następujące cyfry. W gubernji kijowskiéj: dóbr szlacheckich 2,210; gospodarstw włościańskich 164,818; gruntu pod siedzibami obywatelskiemi 58,021 i pół, pod włościańskiemi 62,388 dzies.; ziemi uprawnéj folwarcznéj 785,073, wiejskiéj 918,072 i pół dzies.; łąk folwarcznych 268,781, wiejskich 195,024 i pół dzies.; lasów obywatelskich 673,475 i pół dzies.; ogół gruntów 3,488,041 dzies. W gubernji wołyńskiéj: dóbr szlacheckich 4,271, gospodarstw włościańskich 129,815; gruntu pod siedzibami obywatelskiemi 37,809 i pół, pod włościańskiemi 108,486 dzies.; ziemi uprawnéj folwarcznéj 703,355, wiejskiéj 988,834 i pół dzies.; łąk folwarcznych 311,887 i pół, wiejskich 380,248 dzies.; lasów obywatelskich 1,880,086 i pół dzies.; ogół gruntów 5,144,662 dzies. W gubernji podolskiéj: dóbr szlacheckich 2,054, osad włościańskich 157,784; gruntu pod siedzibami obywatelskiemi i włościańskiemi, równie jak łąk, osobno niepodano; ziemi uprawnéj, pod którą objęto siedziby i łąki razem, dwory szlacheckie mają 1,270,336, osady włościańskie 1,304,831 dzies.; lasów obywatelskich 490,652 dzies.; ogół gruntów całéj gubernji 3,065,819. Liczby obecne były zbierane podług rozmaitych dokumentów pomiarowych, jakie właściciele ziemscy posiadają; jakkolwiek więc nowy pomiar wykazać może pewną różnicę, ta ani będzie zbyt wielką, ani zepsuje charakterystyki wyprowadzonego tu rozkładu.

— TELEGRAF. — Nowa linja telegrafu elektrycznego z Rygi do Dorpatu, otwartą została dnia 18 października r. b. Piérwsza wiadomość, jaką z Dorpatu do Rygi przesłano, była, że znakomity botanik Schleiden, d. 16 tegoż miesiąca, w obec blizko tysiąca słuchaczów, rozpoczął swój wykład w uniwersytecie.

ROZMAITOŚCI.

— Niemiec, nazwiskiem C. P. Hachenberg, zamieszkały w Ameryce podał do wszystkich dzienników szczególniejszego rodzaju ogłoszenie: Zakłada on w środku miasta fabrykę muzyki i podejmuje się dostarczyć melodij wszystkim domom posiadającym oświetlenie gazowe, lub otrzymującym wodę z kanałów publicznych. Cała jego fabryka składa się z fortepjanu, do którego przyczepiony jest przyrząd elektryczny. Stary, wysłużony fortepjanista obsługuje instrument. Abonenci mają posiadać fortepjan, który za pomocą drutów elektrycznych połączony z fortepjanem głównym, powtarzać będzie ściśle wszystkie sztuki wykonywane w fabryce. Wynalazca przyrzeka utrzymywać muzykę w dzień i w nocy, tak aby o każdéj porze abonenci za naciśnieniem sprężyny mogli używać nieprzerwanéj słodyczy harmonji. Któż nie ulegnie tak ponętnym obietnicom? Szczęśliwi Amerykanie! w każdéj chwili mogą mieć pełne uszy muzyki!

—Times zamieścił w swych szpaltach list pewnego Anglika mieszkającego w Australji, z którego następne szczegóły o Chińczykach tamże zamieszkałych wypisujemy: Jest ich tu około 30,000, oddani pracy lub przemysłowi, całkiem wyrzekają się swoich zwyczajów i przesądów i zamiast ryżu, myszy i tym podobnych pokarmów, chętnie jedzą mięso wołowe, baranie i szynkę. Chętnie się żenią z angielkami, i piszący ten list kilkakrotnie był świadkiem wesel Chińczyków z dziewczętami Albionu. Aby ile możności zetrzeć cechę zgorszenia, jakie wypłynąć by mogło z takiego związku pogan z chrześcijanami, rodzice panny młodéj, jeżeli nie zdołają nawrócić narzeczonego córki na łono chrześcijańskiego kościoła, to przynajmniej wmawiają mu i każą przed światem udawać, że pojmuje i wyznaje naukę Chrystusa. Nic bowiem potulniejszego jak Chińczyk w obcych kolonjach, a cóż dopiéro gdy się ożeni z europejką! pojmuje swą niższość i chętnie ulega małżonce. Chińczycy tutejsi są w ogóle słusznego wzrostu, przemyślni i sprytni, i z nich się to rekrutują najlepsi ogrodnicy, kamieniarze, rybacy, pasterze, kowale i t. d. Szczególnie lubią zajmować się furmanką, i niektórzy z nich wybornie powożą czterma końmi. Jako grabarze, kopacze, są niestrudzeni, i nieraz zbierają z tego piękną fortunę, czém europejczyk pogardza i pomiata. W ich charakterze dziwne częstokroć sprzeczności spostrzedz się dają: są oszczędni, a przecież namiętnie lubią gry hazardowe, niczego się bardziéj nie obawiają jak umarłych, a przecież samobójstwo nigdzie tak nie jest upowszechnione jak pomiędzy Chińczykami. Sami uznają, że w ich kraju sądownictwa są nadzwyczaj przedajne i że sprawiedliwość lub niesprawiedliwość łatwo może być kupioną, prędko się przecież oswajają z bezstronnością angielskich sądownictw i uporczywie praw swoich bronią. Chińczyk wezwany na świadka w jakiéj sprawie lub doprowadzany do przysięgi, do dziwnych częstokroć ucieka się zabobonów i gusłów. Niektórzy np. ze świadków zapalają fosforyczną zapałkę, inni palą kawałek papieru, zapisanego chińskim charakterem, jeden zaś zgadzał się przysiądz tylko pod warunkiem odbycia ceremonji, zasadzającéj się na tém, ażeby odrąbać głowę kogutowi jedném cięciem. Naprożno dawali mu fosforyczne zapałki, woskowe świece, chińskie talerzyki i tym podobne rzeczy, któreby powinny były w zupełności zadowolić chińskie sumienie: — był niezachwiany, a ponieważ wskazania jego były ważne, domowego zaś ptastwa w mieście było bardzo mało, sąd, przysiężni i adwokaci musieli czekać aż wynaleziono nieszczęśliwą ofiarę. Wreszcie przyniesiono koguta, który przenikliwym odzywał się głosem za każdym razem, gdy zdołał oswobodzić swój dziób z rąk policjanta. Nawet niewzruszona sędziowska powaga tylko z trudnością mogła wytrzymać tę próbę. Lecz jeszcze nie koniec na tém: trzeba było wysłać drugiego posłańca dla wynalezienia noża kuchennego, ponieważ „jedno uderzenie“ było warunkiem sine qua non, bez którego mnóstwo kogutów mogłoby być zarzniętych bez żadnego użytku. Wreszcie przyniesiono nóż, kogutowi odrąbano głowę jak należało, a sumienie Chińczyka zostało zadowoloném; lecz czy to skutkiem zbytniego wysilenia, czy z innych przyczyn, okazało się, iż wskazania świadka były fałszywemi, i wszyscy się przekonali, że mu nie tak chodziło o prawdę, jak o zachowanie formy swej przysięgi.

— P. Artur Stahl znany ze swych powieści, wydał nowy romans „Doktor kobieta“, dosyć zajmujący. Heroina usposabia się na lekarza, ratuje swego kochanka i naturalnie idzie za mąż, oszczędzając mu na przyszłość nadwornego medyka. Żart na stronę, książka ma sceny dosyć zajmujące i żywo skreślona, zadanie oryginalne i całkiem współczesne.

Królewiec, 6 listopada 1863 r.

Ułatwiony wywóz przez nadeszłe statki i ustalone ceny na targach zagranicznych, ożywiły tranzakcje na naszym placu po cenach cokolwiek lepszych.

Dzisiaj płacono za szefel:

	wagi.	korzec.	
Pszenicy czerwonéj . .	123—132	26 —29½	złp.
„ pstréj	122—129	26⅕—29⅔	„
„ szaréj	124—128	30 —30⅔	„
Żyta	120—130	19 —21½	„
Jęczm. śwież. małego . .	100—107	14½—15⅔	„
„ dużego . .	104—114	15 —17	„
Piękne gatunki do 2 sgr. wyżéj.			
Owsa	75— 94	9½—11⅓	„
Siemię lniane, gatunki dobre i przednie utrzymują się.			
„ średnie 109 f. złp. 36; piękne 116 f. złp. 44½			
Grochu białego	—— —	— —23	„
„ zielonego . . .	—— —	— —21⅙	„
„ szarego . . .	—— —	— —20	„
Bobu	—— —	— —23	„
Wyki	—— —	— —18¼	„
Wełna zupełnie bez ruchu.			

FRYDERYK LAUBMEJER.
Agencja Domu Nadniemeńskiego w Królewcu.

W Drukarni A. H. Kirkora.